

**راهنمای بالینی تغذیه نوزاد و شیرخوار با شیر مادر
در مادران شیرده مورد قطعی، محتمل و مشکوک
به ابتلا با ویروس COVID ۱۹**

دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس

اداره سلامت کودکان و اداره سلامت نوزادان

تغذیه نوزاد و شیرخوار با شیر مادر در مادران شیرده مورد قطعی، محتمل و مشکوک به ابتلا با ویروس COVID ۱۹

این راهنما برای تغذیه شیرخوار با شیرمادر در مادران شیردهی که به طور قطعی، محتمل یا مشکوک به ابتلا با COVID ۱۹ هستند تهیه شده است و در صورت لزوم به روز رسانی می شود.

انتقال COVID ۱۹ از طریق شیر مادر:

انتقال COVID ۱۹ از طریق شیر مادر یا به طور عمودی از طریق جفت غیر محتمل است. مطالعات محدودی که در طی دو ماه گذشته انجام گرفته نشان داده است که در خون بندناف نوزادان متولد شده از مادران مبتلا، COVID ۱۹ وجود ندارد. هم چنین بر اساس مطالعاتی که بر روی ویروس های مشابه نظیر سارس و مرس انجام شده است نشان می دهد این ویروس ها در شیر مادر یافت نشده است. انتقال فرد به فرد شبیه به آنفلوانزا و سایر عوامل بیماری زای تنفسی (نظیر مرس و سارس)، عمدتاً از طریق قطرات تنفسی ایجاد می شود که در سرفه یا عطسه فرد مبتلا وجود دارد.

تماس مادر و شیرخوار:

در مادران با ابتلای قطعی، محتمل یا مشکوک، برای کاهش خطر انتقال ویروس از مادر به نوزاد، لازم است موارد زیر رعایت شود:

۱. از برقراری تماس پوست با پوست بین نوزاد تازه متولد شده و مادر مبتلای قطعی، محتمل یا مشکوک ممانعت به عمل آید.

۲. هر نوزادی که از مادر با ابتلای قطعی COVID ۱۹ به دنیا می آید و همچنین شیرخوار مادر با ابتلای قطعی، باید مشکوک تلقی و ملاحظات مربوط به موارد مشکوک درباره آنها رعایت گردد. این نوزادان / شیرخواران باید ۲ هفته قرنطینه شوند.

۳. در صورتی که مادر محتمل یا مشکوک به ابتلا COVID ۱۹ باشد، نوزاد باید به طور موقت از وی جدا شود و در اتاق دیگری توسط همراه سالم نگهداری شود.

- خطرات و فواید این جدایی موقت باید برای مادر توضیح داده شود.
- در صورتی که جداسازی و قرار دادن نوزاد در اتاق دیگر به دلایلی امکان پذیر نباشد نوزاد باید حداقل از مادر دو متر فاصله داشته باشد و یک پرده از سقف تا پایین بین مادر و نوزاد قرار داده شود.
- جدایی تا زمان رفع هرگونه شک یا احتمال ابتلای مادر باید تداوم یابد.
- بهتر است مادر یک همراه سالم آموزش دیده داشته باشد که مراقبت های مربوط به نوزاد را انجام دهد. همراه باید، اصول بهداشت فردی و پیشگیرانه (مانند شست و شوی مکرر دست ها با آب و صابون مایع و در صورت نبودن صابون مواد ضدعفونی کننده با پایه حداقل ۶۰ درصد الکل، زدن ماسک و ...) را رعایت نماید.
- در صورت عدم امکان حضور همراه، مراقبت های نوزادی باید توسط کارکنان بخش صورت پذیرد.

تغذیه نوزاد و شیرخوار با شیر مادر در مادران شیرده مورد قطعی، محتمل و مشکوک به ابتلا با ویروس COVID ۱۹

- مادر باید هنگام مراقبت از نوزاد، اقدامات احتیاطی را برای پیشگیری از انتقال ویروس به شیرخوار (از جمله شستن دست ها قبل از لمس شیرخوار و پوشیدن ماسک صورت و ...) رعایت نماید.

تغذیه با شیر مادر:

۱. اگر حال عمومی مادر با تشخیص قطعی بد است، به طور موقت، تغذیه شیرخوار با شیر انسانی (ذخیره شده در بانک شیر) یا شیرمصنوعی انجام گیرد. با بهبود حال عمومی، باید شیرمادر با رعایت اصول بهداشتی دوشیده، ذخیره و مورد استفاده قرار گیرد.

۲. اگر حال عمومی مادر با تشخیص قطعی خوب است، تغذیه با شیر دوشیده شده مادر انجام گیرد. برای این کار مادر باید شیر خود را با استفاده از شیردوش دستی یا برقی بدوشد. مادر باید دست های خود را قبل از لمس هر قسمت پمپ یا ظرف ذخیره سازی شیر بشوید. بعد از هر نوبت شیردوشی تمام اجزا شیردوش که با پستان و دست مادر در تماس بوده باید طبق دستورعمل شیردوش دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس، شسته یا ضدعفونی شود.

۳. تغذیه شیرخوار مادر مورد مشکوک / محتمل با رعایت اصول بهداشتی از پستان مادر منعی ندارد.

ملاحظات مربوط به بانک شیر مادر:

تا به حال شواهدی مبنی بر انتقال ویروس کرونا از شیر مادر گزارش نشده است و فرایند پاستوریزاسیون روی شیر مادر آن را امن می نماید

برای پیشگیری از هر گونه انتقالی چه از طریق شیر و چه از طریق ظروف، توصیه می شود:

۱. مادران مبتلای قطعی، مشکوک یا محتمل، شیر اهدا نکنند.
۲. به اهدا کنندگان تأکید گردد قبل از شروع فرایند شیر دوشی، دست های خود را مطابق دستور عمل با آب و صابون یا شوینده مناسب با دقت و کامل بشویند.
۳. کارشناس بانک شیر، خودش سالم باشد و علایمی از بروز بیماری را نداشته باشد.
۴. کارشناس بانک شیر بعد از رسیدن شیر به بانک شیر، ابتدا دست های خود را با آب و صابون با روش استاندارد شسته و شیر را تحویل بگیرد. از اسپری کردن مواد ضدعفونی کننده به سطح خارجی ظرف شیر پرهیز شود چون ممکن است مواد ضدعفونی کننده وارد شیر شود.
۵. ظروف یک بار مصرف حاوی شیر، پس از استفاده دور انداخته شود.
۶. ظروف چند بار مصرف را می توان به طرز صحیح شست، استریل نمود و دوباره استفاده کرد.
۷. کارشناس بانک شیر مادر بیمارستان، باید از سلامتی اهدا کنندگان حاضر در بیمارستان اطمینان حاصل کند.

تغذیه نوزاد و شیرخوار با شیر مادر در مادران شیرده مورد قطعی، محتمل و مشکوک به ابتلا با ویروس COVID ۱۹

۸. اهداکنندگانی که در منزل شیر دوشی انجام می دهند، بهتر است هم چنان در منزل شیر دوشی نمایند و شیر را به بانک شیر منتقل نمایند (لازم نیست شیر دوشی را در بیمارستان انجام دهند).

منابع:

- مرکز مدیریت بیماری ها، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: فلوجارت تشخیص و درمان بیماری COVID-۱۹ در سطوح ارائه خدمات سرپایی و بستری. ۱۳۹۸
- دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: دستور عمل دوشیدن و ذخیره شیرمادر و استفاده از شیردوش در بیمارستان ها. ۱۳۹۸
- Interim Considerations for Infection Prevention and Control of Coronavirus Disease ۲۰۱۹ (COVID-۱۹) in Inpatient Obstetric Healthcare Settings Content source, National Center for Immunization and Respiratory Diseases (NCIRD), Division of Viral Diseases, <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/inpatient-obstetric-healthcare-guidance.html>, last reviewed: February ۱۸th, ۲۰۲۰
- Interim Guidance on Breastfeeding for a mother confirm or under Investigation for COVID-۱۹, National Center for Immunization and Respiratory Diseases (NCIRD), Division of Viral Diseases, last reviewed: February ۱۹th, ۲۰۲۰